

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties (BZK)
Mw. mr. drs. H.G.J. Bruins Slot
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Datum
6 april 2022
Kenmerk
TRE/U202200281
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp

Adviesaanvraag over wijziging Kiesbesluit i.v.m. nieuwe procedure
vaststelling verkiezingsuitslagen

Geachte mevrouw Bruins Slot,

U hebt de VNG en de NVVB gevraagd om een reactie op het ontwerp Besluit tot wijziging van het Kiesbesluit in verband met de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen (hierna: Besluit). Graag maken wij van de geboden mogelijkheid gebruik om op het Besluit te reageren.

In het Besluit wordt een nadere uitwerking gegeven van het Wetsvoorstel nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen (hierna: wetsvoorstel) dat op 22 maart 2022 door de Tweede Kamer is aangenomen. Wij hebben bij eerdere gelegenheden gereageerd op het Wetsvoorstel nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen.¹

Algemeen standpunt

Onze reactie op het Besluit moet mede in het licht worden gezien van ons algemene standpunt over het wetsvoorstel. Dat standpunt herhalen wij hier, aangezien dit tevens het Besluit treft. De nieuwe procedure brengt op onderdelen een fundamentele wijziging van de procedure rondom de vaststelling van de verkiezingsuitslag met zich. Wij zijn van mening dat beter één strategie voor de verbetering van het proces van tellen en uitslagvaststelling kan worden gekozen die ligt in stapsgewijze digitalisering. Daarmee zou alle inzet erop gericht moeten zijn om meteen tot een betere en modernere manier van tellen van de stemmen te komen: het elektronisch tellen. Een groot deel van de voorgestelde wijzigingen in het wetsvoorstel en het Besluit is immers niet meer nodig als tot elektronisch tellen wordt overgegaan. Van gemeenten wordt nu voor een relatief

---

¹ Zie o.a. <https://vng.nl/brieven/adviesaanvraag-wetsvoorstel-nieuwe-procedure-vaststelling-verkiezingsuitslagen> (Tweede advies VNG) en <https://vng.nl/brieven/input-vng-nvvb-voor-verslag-nieuwe-procedure-vaststelling-verkiezingsuitslagen>.

beperkt aantal verkiezingsjaren een extra forse belasting gevraagd, die overbodig is. Dat is onwenselijk.

Daarnaast zijn niet al onze bezwaren tegen de nieuwe procedure weggenomen. Met name leidt de wijze van inrichting van de twee opties voor het tellen van de stemmen tot een *catch 22*.² Bij elk onverklaard telverschil tijdens de openbare zitting van het gemeentelijk stembureau bij decentrale stemopneming moet er direct een hertelling plaatsvinden, wat betekent dat er ter plekke feitelijk een (gedeeltelijke) centrale stemopname volgt. Dit is onwerkbaar voor gemeenten. De keuze voor al dan niet centraal tellen hangt grotendeels af van lokale factoren (zoals kosten, locatie en bemensing). Met dit wetsvoorstel hebben gemeenten geen echte vrijheid om te kiezen, omdat zij in elke situatie ook voorbereidingen moeten treffen voor een centrale hertelling. In feite ontstaat er zo een valse keuze tussen optie 1 (decentrale stemopneming) en optie 2 (centrale stemopneming).

Tot slot is niet voorzien in compensatie van gemeenten voor de kosten van uitvoering van de wet en, in het verlengde daarvan, het Besluit. Van gemeenten wordt verwacht een zorgvuldig, transparant en controleerbaar proces van uitslagvaststelling in te richten en te borgen, terwijl de minister op haar beurt in de randvoorwaarde daarvoor – financiering - niet voorziet. Uitgangspunt is dat het Rijk bij een wetswijziging met impact op de gemeentelijke financiën en uitvoering zorgt voor financiële dekking. Het druist dan ook in tegen de interbestuurlijke en financiële verhoudingen tussen Rijk en gemeenten dat de minister geen verantwoordelijkheid neemt voor de meerkosten van de wet en het Besluit. Wij herhalen dan ook ons verzoek om de inwerkingtreding van de wet en het Besluit gepaard te laten gaan met een reële compensatie voor de gemeenten.

Opmerkingen bij de uitvoerbaarheid van het Besluit

Het is van belang dat het Besluit uitvoerbaar is voor gemeenten. Wij vragen nadrukkelijk aandacht voor de consequenties van het Besluit voor de uitvoeringspraktijk. Het komt ons voor dat het Besluit op onderdelen een mate van detaillering kent die een goede organisatie en goed verloop van de verkiezingsdagen niet bevordert. Dit klemt temeer daar de organisatielast voor gemeenten bij verkiezingen toch al is toegenomen. In dit licht hebben wij bij de volgende bepalingen opmerkingen.

- Op grond van artikel J 1 bezorgt de burgemeester uiterlijk de 5^e dag voor de stemming de adressen, de zittingsdag en -tijd van het gemeentelijk stembureau (GSB) bij de kiezers. Deze informatie moet samen met informatie over de stembureaus en de kandidaten aan het adres van kiezers worden bezorgd. Daarmee moet de informatie over het GSB al eerder bekend zijn. Wij gaan ervan uit dat deze informatie dan ook op de achterzijde van de kandidatenlijst moet worden geplaatst. Dit kan een knelpunt vormen, omdat de teksten daarvoor relatief vroeg moeten worden aangeleverd bij de drukker.

Daarnaast leidt het bepaalde in lid 3 van dit artikel tot de vraag of de burgemeester in de situatie dat het GSB op één locatie zitting houdt maar wel verdeeld over meerdere dagen, ook moet aangeven op welke dag het proces-verbaal wordt onderzocht of op welke dag voor dat stembureau de centrale stemopneming wordt verricht?

- Artikel N 1 bepaalt dat een transportbox een met een sleutel te sluiten slot bevat en de sleutel uniek is. Er zijn echter geen sloten te krijgen met per slot een unieke sleutel in de aantallen

---

² Zie ook: <https://vng.nl/brieven/input-vng-nvvb-voor-verslag-nieuwe-procedure-vaststelling-verkiezingsuitslagen>.

waarin de gemeenten die nodig hebben. Daarom moet het ook mogelijk zijn sloten met unieke (letter- of cijfer-)codes te gebruiken. We verzoeken u dit artikel hierop aan te passen dan wel in de toelichting tot uitdrukking te brengen dat met een unieke sleutel ook een unieke code wordt bedoeld.

In uitzonderlijke gevallen kan bij een gebrek aan het slot of de stembus de stemming wel aanvagen als de stembus tijdelijk met een tiwrap wordt afgesloten. Als daarna blijkt dat afsluiten met een slot niet meer lukt, moeten de in de stembus aanwezige stemmen dan in een nieuwe stembus worden overgeheveld?

- Artikel N 2 regelt dat op de transportbox aangebrachte zegels niet mogen worden doorbroken. De vraag is of een slot met een unieke sleutel of unieke code (zie hiervoor) überhaupt niet voldoende is uit oogpunt van beveiliging. Het daarbovenop aanbrengen van zegels is dubbelop. Wij verzoeken u het Besluit hierop aan te passen.
- Artikel N4 regelt dat de burgemeester tot aan het moment dat de transportbox en de enveloppe worden overgedragen aan het gemeentelijk stembureau *dan wel de inhoud ervan wordt vernietigd*, er zorg voor draagt dat de transportbox en de enveloppe gescheiden van elkaar worden opgeslagen. Dit impliceert dat ook gedurende de drie maanden nadat de uitslag onherroepelijk is, de verkiezingsbescheiden bewaard moeten worden in de beveiligde omgeving zoals bedoeld in artikel N4. Dit blijkt ook uit de Nota van toelichting waarin staat: "Na afloop van de zitting van het gemeentelijk stembureau moeten de stembescheiden opnieuw en op dezelfde manier worden ingepakt en afgesloten, en vervolgens worden vervoerd naar en opgeslagen op de gewenste opslaglocatie. Voor vervoer en opslag gelden weer dezelfde regels." (p. 11) Dit kan echter niet de bedoeling zijn, omdat daarmee disproportionele beveiligingseisen voor de opslag van de verkiezingsbescheiden worden gesteld. Wij verzoeken u het artikel hierop aan te passen.
- Artikel N 5 regelt dat 'vanwege de burgemeester' een overdrachtsdocument wordt overgelegd bij de overdracht van een transportbox of enveloppe. Wat wordt hier in juridische zin precies bedoeld? Duidt de term 'vanwege' erop dat (ook) namens de burgemeester een overdrachtsdocument mag worden overgelegd? En is dat ook toegestaan als het transport aan een logistieke partner is uitbesteed en zo ja, moet de burgemeester die dan machtigen om te tekenen? We verzoeken u de betekenis van dit artikel in de toelichting te verduidelijken.
- Op grond van artikel Na 2, tweede lid wordt een schorsing van de zitting van het gemeentelijk stembureau en de plaats en tijd waarop de zitting wordt hervat, op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch bekendgemaakt. Uit hoofde van transparantie en kenbaarheid onderschrijven wij dit voorschrift. Het valt echter te verwachten dat bij een kortdurende schorsing de zitting eerder zal zijn hervat dan dat de bekendmaking daarvan op de gemeentelijke website heeft plaatsgevonden. In een dergelijke situatie zal dit voorschrift dan ook geen doel treffen. Wij verzoeken u te overwegen of het artikel dusdanig kan worden aangepast dat bekendmaking op de gemeentelijke website niet onder alle omstandigheden verplicht is.

Redactionele opmerkingen

- In artikel E 3, eerste lid, ontbreekt een e in het woord 'voldoend',
- Nota van toelichting, par. 2.3.1, 5^e regel: er ontbreekt een e in het woord 'voldoend'.

Wij vertrouwen erop dat u rekening houdt met deze opmerkingen en bereid bent om die in de tekst en toelichting van het besluit te verwerken.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'L' followed by a horizontal line.

mr L.K. Geluk
Algemeen directeur

Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized initial 'S' followed by several horizontal lines.

S. Rijsdijk
Voorzitter